

DR STANISŁAW BŁASZCZYK
(1906 – 1989)

W dniu 8 listopada 1989 r. zmarł nagle w wieku 83 lat dr Stanisław Błaszczyk – polonista, etnograf, pedagog i muzeolog w jednej osobie. Do ostatnich chwil życia pracował jako opiekun merytoryczny w Wielkopolskim Parku Etnograficznym w Dziekanowicach przy Muzeum Pierwszych Piastów na Lednicy. Przepojony głębokim humanizmem, był niestrudzonym, autentycznym badaczem terenowym oraz wytrwałym propagatorem budowy Muzeum Wsi Wielkopolskiej.

Doktor Stanisław Błaszczyk urodził się 14 VI 1906 r. w Konarach woj. leszczyńskie. Po czterech klasach szkoły powszechnej w Sarnowie i Łoguszu Wielkim, następnie nauce w gimnazjum w Głogowie, a od roku 1920 w Rawiczu, gdzie w 1926 r. uzyskał maturę, przyjeżdża do Poznania, by tu podjąć studia na Uniwersytecie Poznańskim. Studiuje (1926 – 1930) filologię polską i historię sztuki. Po otrzymaniu dyplomu (1930) podejmuje pracę nauczyciela w Korpusie Kadetów w Rawiczu, co nie przeszkadza Jemu w prowadzeniu badań i dociekań nad ludową plastyką kultową południowej Wielkopolski.

Okupację niemiecką spędza początkowo we Lwowie, a od jesieni 1939 r. do stycznia 1945 r. w Wolsztynie, pracując jako robotnik, a później biuralista w hurcie towarami spożywczymi.

Po wyzwoleniu St. Błaszczyk zajmuje się organizacją polskiego szkolnictwa na Ziemiach Zachodnich, m.in. organizuje Państwowe Gimnazjum w Wolsztynie, którego zostaje dyrektorem, następnie pełni funkcję dyrektora w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Zielonej Górze oraz Liceum ZNP w Lubniewicach. Od 1948 r. pracuje jako nauczyciel w Państwowym Liceum i Gimnazjum w Szamotułach, gdzie 31 XII 1949 r. z przyczyn osobistych przestaje pracować w szkolnictwie.

Od 1 I 1950 r. obejmuje kierownictwo Działu Kultury i Sztuki Ludowej ówczesnego Muzeum Wielkopolskiego (później Muzeum Narodowego), równocześnie studiuje etnografię na Uniwersytecie Poznańskim. W roku 1952 uzyskuje dyplom magistra etnografii.

Lata 1950 do 1975 to okres wyjątkowej pracy przy organizowaniu Oddziału Etnograficznego Muzeum Narodowego w Poznaniu, gromadzeniu zbiorów, badań nad sztuką

ludową oraz budownictwem Wielkopolski. W 1969 r. opracowuje dla Wojewódzkiej Rady Narodowej w Poznaniu „Założenia naukowo – programowe Muzeum Wsi Wielkopolskiej”. Równocześnie pisze rozprawę doktorską, którą w roku 1971 przedstawia na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu i uzyskuje stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie etnografii. W grudniu 1975 r. przechodzi na emeryturę. Jego aktywna działalność nie zostaje jednak zahamowana, bowiem nadal prowadzi wykłady uniwersyteckie (Poznań, Wrocław) ze sztuki ludowej oraz pełni funkcję konsultanta w wielu placówkach muzealnych.

W roku 1982 Stanisław Błaszczyk podejmuje pracę w Wielkopolskim Parku Etnograficznym, który w pewnym sensie nawiązuje do projektu Muzeum Wsi Wielkopolskiej Jego autorstwa. Doktor zatrudniony na stanowisku starszego kustosa pełni tu rolę opiekuna merytorycznego młodego zespołu, dla którego był ongiś nauczycielem akademickim, a obecnie starszym kolegą, pełnym życzliwości, gotowym w każdej sytuacji służyć pomocą i dobrą radą.

Dr Stanisław Błaszczyk swoją długoletnią i rzetelną pracą, zarówno zawodową, jak i społeczną oraz ogromnym emocjonalnym zaangażowaniem przyczynił się do uratowania wielu bezcennych pomników kultury ludowej oraz powstania zbiorów etnograficznych w kilku muzeach Wielkopolski. Za to też został wyróżniony medalami i odznakami państwowymi oraz regionalnymi m.in.: Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski (1962), Odznaką Tysiąclecia Państwa Polskiego (1964), Odznaką Zasłużony Działacz Kultury (1966), Odznaką za Opiekę nad Zabytkami (1969), Odznaką Honorową za Zasługi w Rozwoju Województwa Poznańskiego (1971), Medalem 30-lecia Polski Ludowej (1974), Odznaką Honorową Miasta Poznania (1983), Medalem 40-lecia Polski Ludowej (1985), Odznaką Zasłużony w Rozwoju Ziemi Międzyrzeckiej (1985).

Stanisław Błaszczyk odszedł od nas tak niespodziewanie nie wróciwszy z urlopu wypoczynkowego, pozostawiając po sobie smutek i żal ..., ale nie pustkę. Wychował bowiem swoich następców.

Bibliografia ważniejszych prac i artykułów Stanisława Błaszczyka o tematyce etnograficznej

1935

Boże Męki nad Baryczą i Ołobokiem, „Kurier Lit.– Nauk.” 1935, nr. 45.

1937

Wielkopolscy świątkarze, „Prosto z mostu” 1937, nr. 7.

1957

Kapliczka ludowa z Grabonoga, „Studia Muzealne”, t. 3, 1957, s. 124-140.

1958

Rzeźbiarze ludowi południowej Wielkopolski, PSL XII, 1958, nr. 1, s. 3-36.

1959

Z badań nad budownictwem ludowym na pograniczu wielkopolsko-lubuskim, „Prace Działu Etnografii IHKM PAN”, z. 3, Warszawa 1959, s. 123-149.

1960

Plastyka, [w:] *Kultura ludowa Wielkopolski*, t. 1, Poznań 1960, s. 619-641.

1961

Kultura ludowa Ziemi Kaliskiej w świetle badań terenowych, [w:] *Osiemnaście wieków Kalisza*, Kalisz 1961, t. 2, s. 385-459.

1969

Rzeźby mistrza Gliwicza czy P. Brylińskiego, „*Studia Muzealne*”, t. 7, 1969, s. 99-109.

1970

Pomniki wielkopolskiej ludowej plastyki przydrożnej w rysunkach W. Gosienieckiego i J. Wronieckiego, „*Studia Muzealne*”, t. 8, 1970, s. 88-106.

1972

Ludowa rzeźba kultowa w Wielkopolsce, „*Polska Sztuka Ludowa*”, 1972, nr 2, s. 69-82, nr 3, s. 131-152.
Skansen Wielkopolski w Szreniawie – założenia naukowo-programowe, [w:] *Muzea skansenowskie w Polsce*, Poznań 1972, s. 275-301.

1975

Ludowa plastyka kultowa w Wielkopolsce, Poznań 1975.

1986

Twórczość profesjonalna i amatorska, [w:] *Radość tworzenia*, Środa Wilk. 1986, s. 5-16.
Dlaczego skansen?, tygodnik „*Wprost*” nr 23 (184) 28 VI 1986, s. 25-26.

Antoni Pelczyk